

Annet. os. 201/4. lo. 2004

M

PUUMALA PISTOHIEKKA OSAINVENTOINTI

Anu Kehusmaa
2004

MUSEOVIRASTO

ARKEOLOGIAN OSASTO

1. ARKISTOTIEDOT

PUUMALA PISTOHIEKKA OSAINVENTOINTI

Anu Kehusmaa 2004

- Kunta:** Puumala
Kylät: Huuhtimaa, Vesiniemi, Niinimäki
Kiinteistötunnukset: 623-404-3-108 Pienlahti, 623-445-14-0 Vaihdokas, 623-419-3-10 Honkaniemi-Lampila, 623-427-3-6 Pistohiekka
- Peruskartta:** 3143 06 ROKANSALO
Äärikoordinaatit: P:6828412-6828993, I: 3552991-3554316, Z: 87,5-80 m mpy
- Aiemmat tutkimukset:** Mikko Perkkö (1973), tarkastus
 Timo Jussila (1992), Helsingin yliopiston Saimaa-projektin rannansiirtymistutkimuksen vaaitustöiden yhteydessä löydetty uudet muinaisjäännökset ja muut löydöt.
 Mika Lavento (1993), Helsingin yliopiston Saimaa-projekti. Vanhemman metallikauden asuinpaikkojen inventointi Etelä-Saimaalla.
 Timo Jussila (1994), Puumalan muinaisjäännösten merkintäsuunnitelma - kertomus
- Aiemmat löydöt:** KM 18982:1-3 kivilaji-iskos, kvartsiesine ja -iskoksia (Pistohiekka A)
 KM 28536:1-7 keramiikkaa, palanutta luuta, pii-iskos, kivilaji-iskos, kvartsiesineitä ja -iskoksia (Pistohiekka A)
 KM 28537:1-7 keramiikkaa, palanutta luuta, pii-iskos, kivilaji-iskos, kvartsiesineitä ja -iskoksia (Pistohiekka A)
 KM 25050:1-2 naarmupintaista keramiikkaa, kvartsi-iskoksia (Pistohiekka B)
 KM 27563:1-3 luu- ja asbestisekoitteista keramiikkaa, kvartsi-iskoksia (Pistohiekka C)
 KM 28533 saviastianpaloja, palanutta luuta, kvartsia (Umpilampi)
 KM 28534 saviastianpaloja, palanutta luuta, kvartsia (Umpilampi)
 KM 28535 saviastianpaloja, palanutta luuta, kvartsia (Umpilampi)
- Mustavalkonegatiivit:** 131581-131594
Diapositiivit: 53197-53210
Kertomukseen liittyvät löydöt: KM 34665:1-11 (Pistohiekka A)
 KM 34666 (Pistohiekka B)

2. JOHDANTO

Puumalan kunta tilasi Museovirastolta keväällä 2004 viiden päivän mittaisen arkeologisten kohteiden inventoinnin Puumalan Pistohiekka-nimiselle muinaisjäännösalueelle. Pistohiekan alueella oli tehty alustava kyläsuunnitelma. Museovirasto edellytti Pistohiekan alueella tehtäväksi muinaisjäännösten inventointia, koska alustavien suunnitelmien mukaan jotkin suunnitelman elementit saattaisivat sivuta ennestään tunnettua muinaisjäännöstä. Inventoinnin tarkoituksena oli tarkentaa Puumalan Pistohiekan kivi-kautisten asuinpaikkojen A, B ja C sekä niiden lähialueiden muinaisjäännösten laajuutta ja rajauksia. Tämä tarkoitti lähinnä maantien Puumala-Mikkeli ympärillä olevaa aluetta. Tutkimusten kustannuksista (4020 €) vastasi Puumalan kunta.

Inventoinnin teki aikavälillä 14.-18.6.2004 FM Anu Kehusmaa. Inventoinnissa todennettiin Pistohiekka A:n laajuus koekuopin sekä etelässä että idässä paikkansa pitäväksi muinaisjäännösrekisterin kanssa. Sen sijaan Pistohiekka B vaikutti oli laajempi kuin oli ajateltu. Tämä päätelmä on tosin tehty vain yhden pintoimintalöydön perusteella.

Koska aikaa oli käytettävissä yhdellä tutkijalla vain viikko, voidaan inventoinnin tuloksia pitää korkeintaan suuntaa-antavina. Tässä kertomuksessa todetut muinaisjäännösten rajat voivat olla todellisuudessa laajemmat kuin tällä hetkellä on tiedetty. Etenkin alueita Pistohiekka A:n ja Umpilampi-nimisen asuinpaikan välillä olisi hyvä käydä läpi tarkemmin kuin tämän inventoinnin yhteydessä oli mahdollista. Kokonaisuudessaan Pistohiekan alue on erittäin hyvin säilynyt muinaisjäännöskokonaisuus.

Helsingissä 22.9.2004

Anu Kehusmaa, FM

3. SIJAINTI, TOPOGRAFIA JA TUTKIMUSHISTORIA

Pistohiekan alue sijaitsee (peruskarttalehti 3143 06 ROKANSALO) 10,5 km Puumalan kirkosta etelä-kaakkoon Pistohiekanselkä-nimisellä Saimaan vesialueella. Alueella on useita kallioisia mäkiä ja asuinpaikat tuntuvat keskittyvän etenkin vanhimmilta osiltaan aina niiden välittömään läheisyyteen. Alue on hiekkaista mäntykangasta.

Alueelta tunnetaan entuudestaan erittäin laaja Pistohiekka A-niminen, lähinnä kivikaudelle ajoittuva muinaisjäännös, jonka välittömässä läheisyydessä sijaitsevat Pistohiekka B ja C-nimiset muinaisjäännös-kohteet, joista B on sijaintinsa perusteella ajoitettu varhaismetallikautiseksi. Mikkeli-Puumala-tien eteläpuolella olevalla kallionpypyllä on myös lapinraunio. Alueeseen liittyy myös jatkosodan aikainen lentokenttä kohteitten pohjoispuolella. Lähilöydöistä mainittakoon myös Umpilampi-niminen kivikautinen asuinpaikka noin 300 m Pistohiekka A:sta itään.

Puumalan kunnan perusinventointi tehtiin vuonna 1989 Savonlinnan maakuntamuseon toimesta. Tällöin FK Leena Lehtinen ja fil. yo Timo Sepänmaa tarkastivat Pistohiekka A:n Mikkeli-Puumala-tien ympäristön Pistohiekan leirintäalueelta nykyiselle tanssilavalle asti. Samassa inventoinnissa löydettiin myös Pistohiekka B noin 500 m luoteeseen Pistohiekka A:sta.

Pistohiekka B:ssä tehtiin vuonna 1992 Helsingin yliopiston Saimaa-projektiin liittyen muinaisrantojen vaaitus. Seuraavan vuonna paikalla tutkittiin osittain tuhoutunut liesikiveys kohteen läpi kulkevan hiekkatien länsipuolelta. Samassa yhteydessä alueella tehtiin myös fosforikartoitus, jonka mukaan asuinpaikan ydinalue on sijainnut tien itäpuolella. (Lavento 1993)

Vuonna 1994 Timo Jussila teki alueella muinaisjäännösten merkintäsuunnitelma (Ks. Timo Jussilan Muinaisjäännösten merkintäsuunnitelma –kertomus v. 1994), jolloin hän kartoitti tarkemmin jotkin Pistohiekka A:n asumuspainanteista. Suunnitelman pohjalta Puumalan kunta kustansi alueelle opastauluja, joissa kerrotaan asumuspainanteista, alueen eri aikatasoista ja elämästä esihistoriallisella ajalla.

4. INVENTOINNIN TOTEUTUS JA HAVAINNOT

Pistohiekan ja sen lähiympäristön muinaisjäännökset käytiin läpi maastossa kulkien jalan. Koekuoppia kaivettiin ajan puutteen vuoksi vain niille alueille, joissa Puumalan kunnalta saatujen alustavien suunnitelmien mukaan oli kovimmat rakennuspaineet. Tämä tarkoitti Pistohiekka A:n lentokentänpuoleista reunaa sekä Mikkeli-Puumala-tien molempia puolia.

Koekuoppien sijainti saatiin käyttämällä GPS-tallenninta. Päivänajasta ja tallennuspaikasta riippuen sen mittaustarkkuus vaihteli +/-3,5-15 m välillä. Kertomuksessa esitetyt koordinaatit eivät siis ole absoluuttisesti oikeita. Koekuoppien koko oli noin 50 x 50 cm.

Koekuoppa 1 tehtiin Pistohiekka A:n ylimmälle rantatasolle alueen pohjoisreunaan (Jussilan (1994) asumuspainanne nro 5 itäpuolelle). Alueella oli tehty metsä harvennusta ja laikutusta niin, että maanpinta oli paikkapaikoin pahasti rikkoontunut. Ylin ja samalla yhdeksi vanhimmista tulkituista (ks. Jussila 1994) Pistohiekka A:n asumuspainanteista oli jauhautunut tunnistamattomaksi metsäkoneitten alla. Asumuspainanteen ja kallion välillä näkyi hiekkassa punertavaa maata, joka voi mahdollisesti olla jopa munamultaa (P: 6828689, I: 3553533, Z: n. 84 m mpy). Läikkään ei kajottu sen enempää. Laikutus ratkaisi myös ensimmäisen koekuopan sijainnin. Eräässä 'laikussa' näkyi vaalean hiekan joukossa erittäin runsaasti keramiikan paloja (ks. da 53199). Jotta mahdollisimman paljon keramiikasta saataisiin talteen,

päätettiin ensimmäinen koekuoppa tehdä juuri tähän. (Koekuopan lounaiskulman koordinaatit P: 6828689, I: 3553549, Z: n. 84 m mpy)

Koekuopat 2 ja 3 sijoitettiin ensimmäisestä koekuopasta pitkin muinaista rantaterassia itään suuntaan 100 gon. Koekuoppa 2 tehtiin 3,5, m päähän ensimmäisestä koekuopasta ja koekuoppa 3 kymmenen metrin päähän. Näissä sekä ensimmäisessä koekuopassa turvekerros oli todella ohut ja heppoisen oloinen, paksuudeltaan 0-3 cm. Huuhtoutumiskerros oli noin 10 cm paksuinen. Koekuoppa 2:ssa oli huuhtoutumiskerroksen alla ohut mahdollinen ruskea likamaaläikkä, mutta se hävisi pian kaivettaessa noin 13 cm syvyydessä. Kumpikin koekuopista oli löydötön. Puhdas hiekka lakoi noin 25 cm syvyydestä. Tätä ennen kuopissa näkyi vain vaaleanruskeaa hienohkoa hiekkaa.

Koekuoppa 4 tehtiin alemmalle rantaterassille kuin edeltävät kuopat (P: 6828669, I: 3553557, Z: 83,2 m mpy), lähelle Jussilan asumuspainannetta numero kuusi. Paikka valikoitui jälleen laikutuksen jättämään jälkeen. Kuoppa oli puhdas ja löydötön. Puhdas hiekka alkoi 22 cm syvyydestä.

Koekuoppa 5 (P: 6828502, I: 3553718, Z: 83,2 m mpy) oli myös löydötön. Koekuoppa tehtiin lähelle Mikkeli-Puumala-tietä ja Pistohiekan kankaalle johtavaa metsäautotietä. Humus- ja huuhtoutumiskerros olivat yhteensä 12 cm paksut. Puhdas hiekka alkoi 33 cm syvyydestä.

Koekuoppa 6 sijaitsi noin 3,5 m Mikkeli-Puumala tien reunasta pohjoiseen (P: 6828489, I: 3553715, Z: 80,4 m mpy) noin 10 m päässä koekuoppa 5:sta. Turpeen alla oli noin 12 cm syvyinen kerros sekoittunutta maata, jonka alta alkoi huuhtoutumiskerros. Tämä sekoittunut maa oli todennäköisesti peräisin maantien vierustalle kaivetusta ojasta. Maakairanpistoissa sekoittunut kerros näkyi muuallakin tein pohjoispuolella. Huuhtoutumiskerroksen alta alkoi koekuopassa näkyä puolipyöreä harmaanruskea likamaalalue, joka jatkui kaveten alaspäin muistuttaen paalunsijaa. Läikän pohja näkyi koekuopan profiilissa pyöreänä. Läikkä oli löydötön ja sen reunoilla näkyi siellä täällä kuopan profiilissa tummemmat viirut. Kyseessä voi olla hiililytetyn puun pinta. Erittäin huokoisesta ja hahtuvaisesta materiaalista ei saatu näytettä. Läikän leveys oli profiilissa yläosasti enimmillään 17 cm. 50 cm syvyydestä tuli kaivetusta maasta hiilenpala. Puhdas maa alkoi 35 cm syvyydestä, 'paalunsijan' kohdalla 61 cm syvyydestä. 'Paalunsijasta' ei päivän hämäryyden vuoksi saatu valitettavasti kuvia.

Koekuoppa 7 (P: 6828464, I: 3553732, Z: n. 80 m mpy) tehtiin Mikkeli-Puumala-tien eteläpuolelle Pistohiekan leirintäalueen aitojen sisäpuolelle. Kuoppa oli löydötön. Vaaleassa hiekassa näkyi hieman hiilhippuja. Huuhtoutumis- ja turvekerroksen yhteispaksuus oli 8 cm. Puhdas hiekka alkoi 18 cm syvyydessä.

Koekuoppa 8 (P: 6828427, I: 3553777, Z: n. 80 m mpy) sijaitsi lähellä Pistohiekan leirintäalueen varatorakennusta. Maa oli kuopassa kauttaaltaan sekoittunutta. Kuoppa kaivettiin 40 cm syvyyteen asti, josta puhdas hiekka alkoi.

Koekuoppa 9 (P: 6828534, I: 3553398, Z: n. 80 m mpy) oli edellisen kaltainen. Hiekka ei tosin ollut sekoittunutta, mutta koostumukseltaan todella ilmavaa, kuin eroosion syömiä. Turve- ja huuhtoutumiskerros oli yhteensä 15 cm paksu. Kuopan lopullinen syvyys oli 38 cm.

Koekuoppa 10 kaivettiin Mikkeli-Puumala-tien pohjoispuolelle, Pistohiekka A:n länsireunalle (P: 6828561, I: 3553387, Z: 80,4 m mpy). Paikalla ei havaittu näkyviä asumuspainanteita, mutta kuopalla haluttiin selvittää näkyisikö maassa merkkejä mahdollisesta asuinpaikasta. Koekuopan paikalta suoraan etelään oli samana päivänä löydetty kvartseja rannan hiekkatörmästä.

Turvetta oli noin 3 cm jonka jälkeen alkoi 14 cm asti ulottuva huuhtoutumiskerros. Koekuopassa alkoi näkyä harmaata hiilensekaista likamaata pyöreänä läikkänä 22 cm syvyydessä. Muutoin maa oli kuopassa

hienoa vaaleanruskeaa hiekkaa. Noin 35 cm syvyydestä löytyi harmaasta hiilensekaisesta maasta kvartsi-iskos (KM 34665:10). Läikässä oli näkyvissä hiiltä aina 48 cm syvyyteen asti. Noin 55 cm syvyydestä alkoi puhdas hiekka.

Koekuoppa 11 (P: 6828566, I: 3553380, Z: n. 80 m mpy) oli puolestaan löydötön, eikä kuopassa ilmennyt merkkejä kulttuurimaasta. Huuhtoutumiskerros oli noin 15 cm, jonka alta alkoi maassa näkyä rautaoksidiläikkiä. Noin 30 cm syvyydestä alkoi puhdas hiekka kuopan lopullisen syvyyden ollessa 35 cm.'

Koekuoppien löydöt vahvistavat Pistohiekka A-nimisen muinaisjäännöksen jo entuudestaan tunnetut rajat. Tutkimusajan lyhyiden vuoksi ei tämän työn puitteissa ollut mahdollisuutta koekuopittaa systemaattisesti Pistohiekka A:n, B:n ja C:n sekä Umpilampi-nimisen kohteen välisiä alueita.

Pistohiekka A:n etelä rajan kaakkois- ja lounaiskulmaa käytiin läpi myös kävellen ja havainnoiden. Inventoinnin yhteydessä rantaa ei käyty koko matkalta läpi, vaan keskityttiin asuinpaikan äärirajoihin. Asuinpaikka katkeaa lähelle nykyistä rantaa tultaessa ja muodostaa nykyistä rantaa kohti jyrkästi laskeutuvan hiekkatörmän. Eroosio kuluttaa hiljalleen vanhaa rantatörmää ja sortaa hiekkaa alas kohti nykyistä rantaa. Löydetty kvartsit ovat peräisin tästä alaspäin valuvasta hiekasta.

Pistohiekka B ja C käytiin läpi kävellen ja maanpintaa havainnoiden. Pistohiekka B:n läpi kulkevan hiekkatien itäpuolelta tieleikkauksen päältä hiekkatörmästä löytyi pintapoimien kiviesineen katkelma. Löytöpaikka on hieman nykyisen tunnetun muinaisjäännöksen rajan ulkopuolella, joten voi olla mahdollista, että asuinpaikka ulottuu myös hiekkatien itäpuolelle. Myös Jussila (1994) on raportissaan tällä kannalla.

5. LÖYDÖT

Löytöinä saatiin koekuopista talteen lähinnä esihistoriallista keramiikkaa ja kvartsia. Kaikki keramiikka (KM 34665:1-3) tuli koekuopasta 1, joka tehtiin Pistohiekka A:n ylimmälle (noin 84 m mpy) ja samalla oletettavasti yhdelle vanhimmista tasoista. Keramiikka on erittäin huokoista ja sekoitteena siinä on käytetty hieman raekooltaan pientä hiekkaa, Huokoisuus viittaa todennäköisesti siihen, että sekoitteena on ollut myös jotain orgaanista materiaalia, joka on maatonut tai palanut pois. Koristelu on paloissa niukahkoa käsittäen muutamia vaakaurteita ja soikeita tai pitkänomaisia kuopanteita astioitten ulkopinnassa. Väriltään keramiikan palat ovat vaaleanruskeita ja hyvin poltettuja. Yhteensä keramiikkaa löydettiin 468,8 g.

Koekuopasta 1 saatiin talteen myös 22 g palanutta luuta (KM 34665:5), joiden fragmentit ovat erittäin pieniä. Luiden joukosta erottuu yksi todennäköisesti kalan luu. Muu luumateriaali on melko mahdotonta tunnistaa fragmenttien pienuuden takia.

Inventoinnin yhteydessä löydettiin seitsemän kvartsi-iskosta (KM 34665:6-11). Näistä viisi pintapoimittiin Pistohiekka A:n eteläreunan kaakkois- ja lounaiskulmista, joissa asuinpaikka katkeaa noin kolme metriä korkeaan hiekkatörmään. Tämä hiekkatörmä sortuu hiljalleen alas kohti nykyistä rantaa. Kvartsit pintapoimittiin tästä valuvasta hiekasta. Koekuopista (1 ja 11) löytyi yhteensä kaksi iskosta. Laadultaan etenkin Pistohiekka A:n lounaisreunasta löydetty on erittäin hyvää kiveä.

Inventoinnin ainoa kiviesineen katkelma (KM 34666) löytyi pintapoiminnassa Pistohiekka B:N alueen läpi kulkevan hiekkatien itäpuolelta. Katkelma on tummanharmaata kiveä ja sen ehjällä kaarevalla pinnalla on hintaa. Katkelmasta ei voi sanoa mistä esineestä se on peräisin, mutta kappaleen iso koko voisi viitata jopa kivikirveeseen.

6. YHTEENVETO

Pistohiekka A:n laajuus todettiin inventoinnissa yhtäpitäväksi muinaisjäännösrekisteriin merkityn aluerajauksen kanssa. Pistohiekka B on puolestaan todennäköisesti entuudestaan tunnettua laajempi itäosaltaan. Tutkimusajan lyhyden vuoksi ei tämän työn puitteissa ollut mahdollisuutta tutkia Pistohiekka A:n, B:n ja C:n sekä Umpilampi-nimisen kohteen välisiä alueita, joihin tulisikin kiinnittää huomiota, mikäli alueelle on suunnitteilla rakennustoimintaa. Kokonaisuudessaan Pistohiekan alue on erittäin hyvin säilynyt muinaisjäännöskokonaisuus.

PUUMALA PISTOHIEKKA OSAINVENTOINTI
Anu Kehusmaa 2004

Mustavalkonegatiivit

Nro	Aihe
131581	Pistohiekka A, asuinpainanne ja sen opastaulu. Idästä.
131582	Pistohiekka A, laikutettua muinaisjäännösalueetta. Etelästä.
131583	Pistohiekan lapinraunio. Idästä.
131584-131585	Panoraama. Pistohiekka B. Asuinpaikka tien molemmin puolin. Koillisesta.
131586-131587	Panoraama. Pistohiekka A asuinpaikka tien molemmin puolin. Taustalla Pistohiekanselkä. Luoteesta.
131588	Pistohiekka A. Asuinpaikka rantatörmällä. Kvartsien löytöpaikka hiekkatörmässä. Lännestä.
131589-131590	Umpilampi. Asuinpaikka siirtolohkareen takana. Kaakosta
131591	Pistohiekka A:n eteläosaa. Kuvan keskellä asuinpainanne. Luoteesta.
131592	Pistohiekka A. Asuinpainanne kallion kärjessä. Koillisesta.
131593	Pistohiekka A. Asuinpaikan länsipäätä. Kvartsien löytöpaikka hiekkatörmässä. Lännestä.
131594	Pistohiekka A. Asuinpaikan länsireunaa. Koekuopan paikka etualan risukan takana. Luoteesta.

Diapositiivit

Nro	Aihe
53197	Pistohiekka A, asuinpainanne ja sen opastaulu. Idästä.
53198	Pistohiekka A, laikutettua muinaisjäännösalueetta. Etelästä.
53199	Pistohiekka A. Keramiikkaa laikutuksessa rikkoontuneessa maassa.
53200	Pistohiekka A. Asuinpainanne kallion kärjessä. Koillisesta.
53201	Pistohiekka A:n eteläosaa. Kuvan keskellä asuinpainanne. Luoteesta.
53202	Pistohiekan lapinraunio. Idästä.
53203	Pistohiekka B. Asuinpaikka tien reunassa. Koillisesta.
53204	Pistohiekka A. Asuinpaikan itäpäätä rantatörmällä. Lännestä.
53205	Pistohiekka A. Asuinpaikan länsipäätä rantatörmällä. Kvartsien löytöpaikka hiekkatörmässä. Lännestä.
53206	Pistohiekka A. Asuinpaikkaa rikkova sähköpylväs. Luoteesta.
53207	Pistohiekka A. Asuinpaikan länsireunaa. Koekuopan paikka etualan risukan takana. Luoteesta.
53208	Umpilampi. Asuinpaikka siirtolohkareen takana. Kaakosta.
53209	Pistohiekka A. Paalunjälki koekuopassa 10? Kaakosta.
53210	Pistohiekka A. Paalunjälki koekuopassa 10? Kaakosta.

Kuvaaja A. Kehusmaa

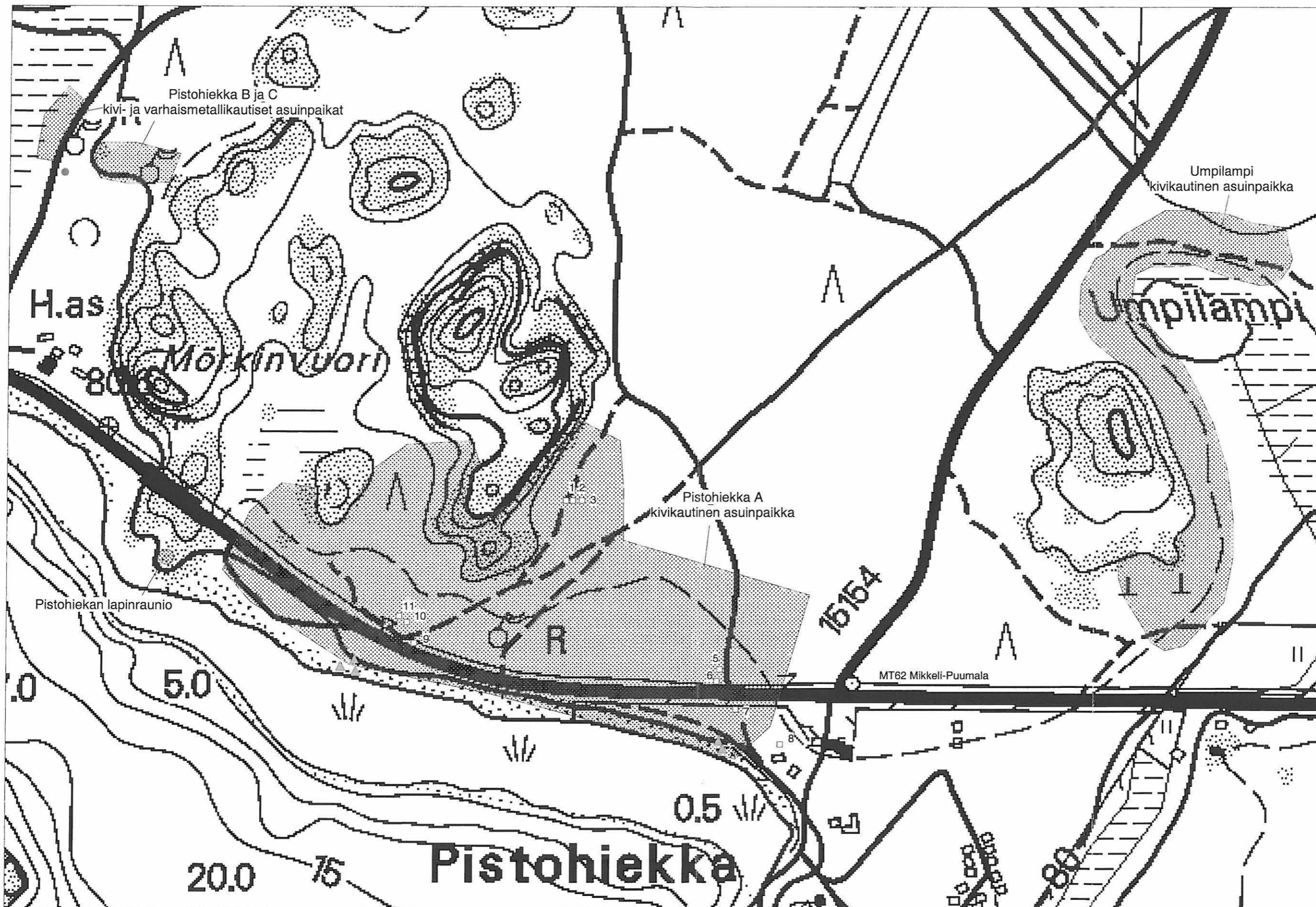
PUUMALA PISTOHIEKAN OSAINVENTOINTI

Anu Kehusmaa 2004

Yleiskartta alueesta (pohjakartta digitaalisesta kartta-aineistosta)

MK 1:4000

- ⁶ Koekuoppa ja sen numero
- Kiviesineen katkelman löytöpaikka
- ▲ Kvartsi-iskoksen löytöpaikka
- ▨ Muinaisjäännöksen oletettu raja

PUUMALA, PISTOHIEKAN KOHDEINVENTOINTI
Anu Kehusmaa 2004

(Neg. 131583) Pistohiekan lapinraunio. Idästä.

(Neg. 131588) Pistohiekka A. Asuinpaikka rantatörmällä. Kvartsien löytöpaikka hiekkatörmässä. Lännestä.

(Neg. 131593) Pistohiekka A. Asuinpaikan länsipäätä. Kvartsien löytöpaikka hiekkatörmässä. Lännestä.

PUUMALA, PISTOHIEKAN KOHDEINVENTOINTI
Anu Kehusmaa 2004

(Neg. 131586, 131587)Panoraama. Pistohiekka A asuinpaikka tien molemmin puolin. Taustalla Pistohiekanselkä. Luoteesta.

(Neg. 131594)Pistohiekka A.
Asuinpaikan länsireunaa. Koe-
kuopan paikka etualan risuka-
san takana. Luoteesta.

(Neg. 131591) Pistohiekka A:n
eteläosaa. Kuvan keskellä
asuinpainanne. Luoteesta.

PUUMALA, PISTOHIEKAN KOHDEINVENTOINTI
Anu Kehusmaa 2004

(Neg. 131592) Pistohiekka A.
Asuinpainanne kallion kärjessä.
Koillisesta.

(Neg. 131581) Pistohiekka A,
asuinpainanne ja sen opastaulu.
Idästä.

(Neg. 131582) Pistohiekka A,
laikutettua muinais-
jäännösalueetta. Etelästä.

PUUMALA, PISTOHIEKAN KOHDEINVENTOINTI
Anu Kehusmaa 2004

(Neg. 131584, 131585) Panoraama. Pistohiekka B. Asuinpaikka tien molemmin puolin. Koillisesta.

(Neg. 131589, 131590) Umpilampi. Asuinpaikka siirtolohkareen takana. Kaakosta.